

Ранюк Оксана Петрівна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри слов'янської філології
Хмельницького національного університету, Хмельницький, Україна
E-mail: raniuko@khmnu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8859-9254>

Горячок Інна Владиславівна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри слов'янської філології
Хмельницького національного університету, Хмельницький, Україна
E-mail: horiachoki@khmnu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-1708-9705>

**Лінгвокраїнознавчий потенціал польської художньої літератури
в процесі навчання польської мови**

У статті досліджено лінгвокраїнознавчий потенціал польської художньої літератури як засобу формування мовної, комунікативної та соціокультурної компетентностей у процесі навчання польської мови як іноземної. Актуальність теми зумовлена необхідністю інтеграції культурного компонента в мовну освіту для розвитку міжкультурної комунікації та соціокультурної чутливості студентів. Польська художня література, відображаючи історичні, соціальні та культурні реалії, дає змогу поєднувати мовне навчання з вивченням традицій, звичаїв, національно-культурних символів та особливостей мовної картини світу польського народу.

У роботі здійснено аналіз сучасних теоретичних і методичних підходів до інтеграції культурного компонента в навчальний процес, а також розглянуто методи використання художніх текстів для розвитку лінгвокраїнознавчої компетентності. Використано якісний контент-аналіз наукових джерел у галузі методики навчання іноземної мови, міжкультурної комунікації та лінгвокультурології. Розглянуто роль автентичних літературних творів у формуванні мовних, культурних і ціннісних знань, особливості підбору текстів та інтерактивні методи їх використання, зокрема рольові ігри, лінгвокраїнознавчі вікторини та ситуативно-комунікативні вправи.

На практичному рівні проаналізовано роман «Селяни» В. Реймонта як приклад тексту з високим лінгвокраїнознавчим потенціалом. Його використання в освітньому процесі сприяє засвоєнню культурно маркованої лексики, розумінню соціокультурних моделей поведінки, історико-культурного контексту та національно-культурних цінностей. Результати дослідження підтверджують ефективність художньої літератури як засобу комплексного розвитку лексичної, комунікативної та культурної компетентностей студентів та формування здатності до міжкультурного діалогу.

Ключові слова: польська мова як іноземна, лінгвокраїнознавча компетентність, художня література, міжкультурна комунікація, культурно маркована лексика, польська культура.

Вступ. Сучасний етап розвитку мовної освіти характеризується підвищенням уваги до міжкультурної комунікації, формування соціокультурної компетентності та розширення засобів автентичного мовного навчання. У цьому контексті особливого значення набуває використання художньої літератури як джерела мовних, культурних і ціннісних знань. Польська художня література, відображаючи історичний досвід, ментальність, традиції та соціокультурні реалії польського народу, має значний лінгвокраїнознавчий потенціал, що може ефективно використовуватися в процесі навчання польської мови як іноземної.

Польська художня література охоплює широкий спектр жанрів, стилів і тематичних напрямів, що дає можливість інтегрувати мовне навчання з вивченням культури, історії та суспільного життя Польщі. Через художній текст студенти отримують доступ до живої мовної практики, різних стилістичних реєстрів, національно-культурної символіки, особливостей мовної картини світу. Умови сучасної освіти, орієнтованої на компетентнісний підхід, вимагають не лише формування граматичних і лексичних навичок, а й розвитку здатності до інтерпретації культурних смислів, що безпосередньо пов'язано з лінгвокраїнознавчим компонентом навчання.

Водночас на практиці художня література у викладанні польської мови часто використовується фрагментарно – переважно як матеріал для читання або перекладу, без системного залучення її культурно-інформаційного потенціалу. Такий підхід знижує можливості формування цілісного уявлення

про польський соціокультурний простір і не сповна сприяє розвитку міжкультурної комунікативної компетентності здобувачів освіти. Отже, студенти можуть володіти мовними структурами, але відчувати труднощі в розумінні культурних контекстів, символів, історичних алюзій і національно специфічних мовних явищ.

Проблема ефективного використання польської художньої літератури як лінгвокраїнознавчого ресурсу особливо актуалізується в умовах інтеграції України до європейського освітнього простору, розширення академічної мобільності та зростання інтересу до польської мови як мови міжкультурної та професійної комунікації. За таких умов важливо не лише добирати автентичні літературні тексти, а й розробляти методичні підходи до їх аналізу, інтерпретації та інтеграції у мовний освітній процес.

Таким чином, у сучасних умовах постає потреба в дослідженні лінгвокраїнознавчого потенціалу польської художньої літератури, визначенні її ролі у формуванні мовної та соціокультурної компетентностей, а також обґрунтуванні методичних засад використання літературних текстів у процесі навчання польської мови.

У науковому дискурсі з початку 90-х років ХХ століття простежується послідовне зростання уваги до проблем інтеграції культури в процес навчання польської мови як іноземної. Перші праці були спрямовані на поєднання навчання мови і культури та містили пропозиції тематичних каталогів відповідно до рівнів мовної підготовки (Jekiel, 1992; Rowiński, 1992).

Монографічні дослідження кінця 90-х років розширили наукову дискусію щодо місця культури в процесі мовної підготовки іноземців. У цих працях аналізувалися зв'язки між мовою та культурою, узагальнювався практичний досвід навчання культури, а також використовувалися напрацювання культурології, антропології, соціології та педагогіки.

Вагомий внесок у розвиток дослідження культурного компонента зробив П. Гарнцарек. У монографії *Świat języka polskiego oczami cudzoziemców* (Garncarek, 1997) автор наголошує на індивідуальних особливостях сприйняття польської культури іноземцями та звертає увагу на недостатню орієнтацію підручників на потреби студентів. У праці *Przestrzeń kulturowa w nauczaniu języka polskiego jako obcego* (Garncarek, 2006) дослідник пропонує тематично-методичний каталог культурних понять і аналізує культурний компонент, виокремлюючи культуру повсякденного життя та культурну спадщину.

Подальший розвиток інтеграції культури і мови пов'язаний із появою колективної праці *Kultura w nauczaniu języka polskiego jako obcego* (Miodunka, 2004), у якій було узагальнено попередні напрацювання та запропоновано програмні підходи до формування соціокультурної компетентності з урахуванням європейських стандартів мовної освіти.

Значний внесок у систематизацію культурного компонента під час вивчення польської як іноземної зробили дослідження П. Гебала, зокрема праця *Dydaktyka kultury polskiej w kształceniu językowym cudzoziemców* (Gębal, 2010), у якій узагальнено теоретичні засади і практичні підходи до навчання культури, а також представлено програму навчання культурних реалій з орієнтацією на рівні мовної підготовки відповідно до CEFR.

Окремий напрям становлять дослідження ролі художньої літератури в навчанні польської мови. У монографії Т. Черкес (Czerkes, 2012) література розглядається як засіб формування мовної, комунікативної, міжкультурної та літературної компетентностей. Авторка підкреслює роль літературного тексту як простору діалогу культур і пропонує методичні підходи до роботи з художніми текстами на різних рівнях володіння мовою.

У дослідженні Л. М. Заблоцької та співавторів (2025) розкривається суть лінгвокультурологічного підходу в навчанні іноземних мов як теоретично обґрунтована методологічна основа, яка дає можливість поєднати мовний і культурний аспекти навчання у єдину цілісну систему. Авторки наголошують, що такий підхід не зводиться лише до передачі фактів про культуру іншомовного середовища, а передбачає формування здатності до інтерпретації культурних смислів, усвідомлення культурно детермінованих мовних явищ і розуміння комунікативних стратегій носіїв мови в реальних ситуаціях спілкування.

Особливо вагомою є позиція щодо комплексної взаємодії мовних і культурних компонентів, яка реалізується через роботу з автентичними текстами, контекстуалізацію мовного матеріалу й осмислення мовленнєвих дій у культурному контексті. Авторки підкреслюють, що лише така інтеграція забезпечує глибше розуміння іншомовної культури та формує комунікативну компетентність мовця в ширшому, міжкультурному вимірі.

У контексті нашого дослідження лінгвокраїнознавчий потенціал польської художньої літератури відображає ключові ідеї цієї концепції. Польський художній текст, як культурно насичений носій національних цінностей, символів, історичних та соціальних реалій, одночасно виконує мовну й культурологічну функції. Засвоєння таких творів дає змогу студентам не лише поглиблювати мовні

знання, а й інтерпретувати культурні коди, порівнювати власну та польську культуру, розвивати міжкультурну комунікацію, що безпосередньо відповідає методологічним засадам лінгвокультурологічного підходу.

Отже, сучасні дослідження підтверджують важливість інтеграції культурного компонента в процес навчання польської мови як іноземної, а також підкреслюють значний потенціал художньої літератури як засобу формування міжкультурної та лінгвокраїнознавчої компетентностей.

Мета та завдання дослідження. Метою цього дослідження є виявлення лінгвокраїнознавчого потенціалу польської художньої літератури та визначення можливостей її використання в процесі навчання польської мови як іноземної. Передбачається аналіз теоретичних підходів до інтеграції культурного компонента в мовну освіту, а також методичних рішень використання художніх текстів для формування мовної, комунікативної та соціокультурної компетентностей студентів.

Матеріали та методи дослідження. Методологічну основу дослідження становить якісний аналіз наукових праць, присвячених проблемам інтеграції культурного компонента в процес навчання польської мови як іноземної, зокрема досліджень у галузі методики навчання іноземних мов, міжкультурної комунікації та лінгвокультурології. У роботі використано метод систематичного контент-аналізу для виявлення основних тенденцій розвитку підходів до навчання культури та використання художньої літератури як дидактичного ресурсу. Вибрана методологія дає змогу комплексно проаналізувати сучасні підходи до використання польської художньої літератури в процесі навчання польської мови та запропонувати конкретні завдання для розвитку лінгвокраїнознавчої компетентності.

Результати дослідження. У процесі вивчення іноземної мови формується комунікативна компетентність, що поєднує лінгвістичний, соціолінгвістичний, дискурсивний і соціальний компоненти. Важливим її складником є здатність застосовувати знання про національно-культурні особливості країни мови, що вивчається. Вона базується на лінгвокраїнознавчих знаннях (фонові знання, реалії, безеквівалентна лексика), країнознавчих знаннях (географічні, соціально-політичні, історико-культурні особливості) та знаннях про культуру народу (традиції, звичаї, національний характер) (Заволока, 2020).

У методиці навчання іноземних мов лінгвокраїнознавство розглядається як методичний аспект подачі інформації про країну та як складник мовного матеріалу. Сучасна лінгводидактика дедалі більше орієнтується на формування міжкультурної комунікативної компетентності як ключового результату іншомовної підготовки. У цьому контексті вагомими є положення, обґрунтовані Л. Заблоцькою та Г. Навольською, які розглядають лінгвокультурологічний підхід як ефективну методологічну основу розвитку здатності студентів до міжкультурної взаємодії. Дослідниці наголошують, що опанування іноземної мови має відбуватися в нерозривному зв'язку з культурними кодами, ціннісними орієнтирами та соціокультурними нормами носіїв мови (Zablotska, Navolska, 2024).

У межах лінгвокультурологічного підходу особлива роль відводиться автентичним текстам як носіям національно-культурної інформації, адже саме вони забезпечують інтеграцію мовного та культурного компонентів навчання. У цьому аспекті художня література постає не лише засобом формування мовленнєвих умінь, а й потужним інструментом розвитку міжкультурної чутливості, інтерпретаційних навичок і здатності до осмислення культурних смислів. Таким чином, використання польської художньої літератури в процесі навчання польської мови відповідає сучасній лінгводидактичній парадигмі, оскільки сприяє формуванню не лише мовної, а й міжкультурної комунікативної компетентності студентів, забезпечуючи реалізацію лінгвокраїнознавчого потенціалу навчального матеріалу.

О. Каданер підкреслює, що підготовка майбутніх філологів повинна орієнтуватися на забезпечення ефективної міжкультурної комунікації через засвоєння лінгвокраїнознавчого матеріалу. Такий підхід сприятиме здатності майбутніх фахівців у професійній діяльності адекватно оцінювати комунікативні ситуації, співвідносити їх із культурними стереотипами різних народів та приймати відповідні рішення (Каданер, 2016).

Розглядаючи міждисциплінарні засади лінгвокраїнознавчої компетентності в освітній практиці, слід звернути увагу на дефініцію цього поняття, сформульованого О. Семеног. Учена визначає її як «комплекс певного запасу фонових знань, що складають основу міжкультурного спілкування, оволодіння лінгвокраїнознавчим мінімумом, тобто лексичними одиницями, у яких вербалізуються інокультурні концепти, опанування вербальними й невербальними моделями поведінки в ситуаціях міжкультурної комунікації...» (Семеног). Науковиця також наголошує на важливості використання автентичних матеріалів (текстів, поезії, пісень, відео) та активних методів навчання, зокрема проблемних завдань, рольових ігор соціокультурної спрямованості, лінгвокраїнознавчих вікторин і конкурсів.

Важливим складником формування лінгвокраїнознавчої компетентності в процесі навчання польської мови є використання автентичних текстів, зокрема художньої літератури. Художній текст є не лише джерелом мовного матеріалу, а й засобом передачі культурних цінностей, історичного досвіду,

національних традицій та особливостей світосприйняття польського суспільства. Саме через літературні твори відбувається формування у студентів цілісного уявлення про культурний простір Польщі.

У контексті сучасних підходів до мовної освіти художня література розглядається як ефективний інструмент розвитку мовної, комунікативної та міжкультурної компетентностей. Аналіз літературних текстів дає змогу виявити національно марковану лексику, культурні реалії, особливості мовленнєвої поведінки персонажів, а також ціннісні орієнтири суспільства.

З огляду на зазначене доцільним є звернення до аналізу польських художніх творів, які містять значний лінгвокраїнознавчий потенціал і можуть ефективно використовуватися в процесі навчання польської мови як іноземної. З метою конкретизації теоретичних положень щодо лінгвокраїнознавчого потенціалу польської художньої літератури доцільно звернутися до аналізу окремих літературних творів. Особливий інтерес у цьому контексті становить роман «Селяни» Владислава Станіслава Реймонта, який має значний лінгвокраїнознавчий потенціал, оскільки відображає традиційний уклад польського села, систему цінностей, побут, народні вірування, звичаї та особливості соціальної організації суспільства кінця XIX – початку XX століття. Використання цього твору в процесі навчання польської мови сприяє формуванню у здобувачів освіти цілісного уявлення про польську культуру через мовний матеріал і художній текст.

Серед завдань для формування лінгвокраїнознавчої компетентності засобами польської літератури на заняттях польської мови можемо виокремити:

1. Лексико-культурний аналіз художнього тексту, що передбачає роботу з культурно маркованою лексикою. Студентам потрібно визначити назви традиційних елементів побуту; соціальні назви та звертання; діалектні та розмовні мовні елементи; лексику, пов'язану з аграрною культурою, наприклад, використовуючи фрагмент: «*A pod nimi, jak okiem ogarnać, leżały szare pola niby olbrzymia misa o modrych wrębach lasów – misa, przez którą, jak srebrne przędziwo rozbłyśte w słońcu, migotała się w skrętach rzeka spod olch i łozin nadbrzeżnych. Wzbierała w pośrodku wsi w ogromny podłużny staw i uciekała na północ wyrwą wśród pagórków; na dnie kotliny, dokoła stawu, leżała wieś i grała w słońcu jesiennymi barwami sadów [...]*» (Reymont). Додатково аграрну лексику та сакралізацію праці відображає фрагмент: «*...siała ruchem monotonnym, nabożnym i błogosławiącym ziemi [...] z tym samym świętym rzutem rozrzucali zboże, co jak złoty pył kolistym wirem padało na ziemię*» (Reymont). Результатом є формування навичок розуміння культурного змісту мовних одиниць та їх правильного використання у процесі комунікації.

2. Аналіз традицій, звичаїв та обрядів. Студенти працюють з описами календарних свят, родинних обрядів, сільських громадських традицій, релігійних елементів повсякденного життя. У романі підкреслено залежність життя громади від циклу природи та релігійного календаря: «*Spółeczność wiejska musi temu podporządkowywać inne zajęcia, a także czas wolny. [...] Podobnie życie ludzi organizują obrzędy i harmonogram świąt religijnych*» (Reymont). Завдання може містити порівняння польських і українських традицій, що сприяє розвитку міжкультурного мислення.

3. Соціокультурна характеристика персонажів передбачає аналіз поведінки героїв у соціальних ситуаціях, ролі сім'ї та громади, гендерних і соціальних ролей, морально-етичних норм. Світогляд селян та їх систему цінностей відображає, зокрема, ставлення до землі: «*Miłość przychodzi i odchodzi, a ziemia pozostaje*» (Reymont). Також символічне осмислення образу селянина як носія традиційної культури відображене у характеристиці: «*[...] chłop przypomina biblijnego siewcę, jest symbolem umiłowania ziemi, poświęcenia się ciężkiej pracy*» (Reymont). Це дає змогу студентам зрозуміти національно-культурні моделі поведінки.

4. Історико-культурний коментар. Студентам потрібно підготувати короткі повідомлення про соціальну структуру польського села, традиційні види господарської діяльності, вплив релігії на повсякденне життя або особливості народної культури Польщі. Історико-культурний контекст життя селян відображає, зокрема, характеристика традиційного аграрного укладу: «*Prace warunkowane są powtarzającymi się porami roku oraz życia natury (cykl biologiczny)*» (Reymont), а також загальна характеристика селянського світогляду і культури: «*[...] ukazywał realia życia społeczności wiejskiej z jej szacunkiem do ziemi, natury i religii*» (Reymont).

Застосування ігрових методів дає можливість урізноманітнити способи формування лінгвокраїнознавчої компетентності та зробити заняття цікавішим для здобувачів вищої освіти.

1. Рольова гра «Польське село наприкінці XIX століття». Студенти відтворюють сцени з роману (ярмарок, сімейні події, сільські збори), використовуючи мовні формули польського етикету.

2. Лінгвокраїнознавча вікторина може містити питання щодо традицій і звичаїв, символів польської культури, соціального укладу села, культурних реалій, описаних у романі.

3. Гра «Культурний детектив». Студенти отримують фрагмент тексту, і їм потрібно знайти культурно марковані елементи, пояснити їх значення, визначити їхню роль у культурі.

4. Ситуативно-комунікативні вправи. Пропонуючи подібні вправи, можливе моделювання міжкультурного спілкування, а саме діалогу між представниками різних культур; пояснення польських традицій іноземцю; інтерпретація культурних ситуацій.

Обговорення результатів. Отримані в межах проведеного дослідження результати дають змогу розглядати польську художню літературу не лише як джерело мовного матеріалу, а і як комплексний інструмент формування лінгвокраїнознавчої, комунікативної та соціокультурної компетентностей студентів. Це підтверджується як емпіричними даними, зібраними під час занять у Хмельницькому національному університеті, так і співвіднесенням отриманих результатів із сучасними теоретичними підходами до інтеграції культурного компонента в процес навчання іноземної мови (Czerkies, 2012; Gebal, 2010; Каданер, 2016; Заблоцька, 2025).

Погляди щодо значущості міжкультурної компетентності та соціокультурної обізнаності в професійній підготовці мовних фахівців широко представлені в сучасних дослідженнях лінгвокраїнознавства та методики викладання польської мови як іноземної (Заволока, 2020; Zablotska, Navolska, 2024). Проте більшість існуючих робіт концентруються на описі культурного компонента або окремих фрагментів літератури, залишаючи відкритим питання системного інтегрованого підходу до розвитку лінгвокраїнознавчої компетентності.

У цьому контексті особливої уваги заслуговують підходи, які поєднують роботу з автентичними художніми текстами, та інтерактивні методи навчання: лексико-культурний аналіз, дослідження традицій та обрядів, соціокультурна характеристика персонажів, історико-культурний коментар, рольові ігри, лінгвокраїнознавчі вікторини та ситуативно-комунікативні вправи. Таке поєднання створює освітнє середовище, у якому студенти не лише засвоюють мовні структури, а й формують цілісне уявлення про культурний простір Польщі та здатність до міжкультурного діалогу.

Результати нашого дослідження свідчать, що використання творів різних авторів дає змогу розширити культурний і мовний світогляд студентів, ознайомитися з багатством польської мови, діалектами, стилістичними реєстрами та національно-культурними символами. Робота з різноманітними текстами сприяє формуванню глибшого розуміння соціокультурних моделей поведінки та традицій, порівнянню польських і українських культурних практик, розвитку емпатії та здатності адекватно інтерпретувати культурні явища.

Наукова новизна проведеного дослідження полягає в тому, що польська художня література розглядається не як допоміжний матеріал для читання чи перекладу, а як системний ресурс для розвитку лінгвокраїнознавчої компетентності; впровадження інтерактивних методів навчання в поєднанні з різними літературними творами сприяє комплексному розвитку лексичної, комунікативної та соціокультурної компетентностей студентів; результати підтверджують, що робота з літературою забезпечує ефективну підготовку студентів до міжкультурної комунікації та формування навичок інтерпретації культурних смислів.

Разом із тим отримані результати відкривають перспективи для подальшого розширення дослідження, зокрема, завдяки залученню більшої кількості студентів, використанню творів представників різних жанрів та історичних епох, а також міжуніверситетських порівняльних досліджень щодо ефективності методик формування лінгвокраїнознавчої компетентності.

Отже, результати дослідження засвідчують, що польська художня література в поєднанні з інтерактивними методами навчання є потужним інструментом мовного, соціокультурного та міжкультурного розвитку студентів, що сприяє їх готовності до професійної та міжкультурної комунікації.

Висновки. У сучасних умовах мовної освіти, орієнтованої на компетентнісний підхід, польська художня література є важливим ресурсом для формування лінгвокраїнознавчої, мовної, комунікативної та соціокультурної компетентностей студентів. Аналіз літературних творів дає змогу ознайомити здобувачів освіти з національно-культурними символами, традиціями, соціокультурними моделями поведінки й особливостями світосприйняття польського народу.

Дослідження показало, що ефективно використання художньої літератури в навчальному процесі передбачає комплексний підхід, який поєднує лексико-культурний аналіз текстів, вивчення традицій та обрядів, соціокультурну характеристику персонажів, історико-культурний коментар, рольові ігри, лінгвокраїнознавчі вікторини та ситуативно-комунікативні вправи. На заняттях польської мови у Хмельницькому національному університеті ці завдання виконувалися з використанням творів не лише В. Реймонта, а й інших польських авторів, що охоплюють різні жанри, історичні епохи та соціокультурні контексти.

Таким чином, використання польської художньої літератури різних авторів у поєднанні з активними методами навчання забезпечує ефективне формування лінгвокраїнознавчої компетентності та підвищує здатність студентів до міжкультурного діалогу, сприяючи їхній готовності до професійної та соціокультурної комунікації у глобалізованому освітньому просторі.

Література

Czerkies T. Tekst literacki w nauczaniu języka polskiego jako obcego (z elementami pedagogiki dyskursywnej), Księgarnia Akademicka, Kraków. 2012.

Jekiel W. Wiedza o kulturze polskiej na praktycznych zajęciach z języka. Część pierwsza – kurs dla początkujących, [w:] B. Bartnicka, L. Kacprzak, E. Rohozińska (red.), *Vademecum lektora języka polskiego*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa. 1992.

Garncarek P. Przestrzeń kulturowa w nauczaniu języka polskiego jako obcego, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa. 2006.

Gębal P. E. Dydaktyka kultury polskiej w kształceniu językowym cudzoziemców. Podejście porównawcze, Universitas, Kraków. 2010.

Miodunka W. T. (red.) *Kultura w nauczaniu języka polskiego jako obcego. Stan obecny – programy nauczania – pomoce dydaktyczne*, Universitas, Kraków. 2004.

Reymont W. S. *Chłopi*. 1 część. URL: <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/chlopi-czesc-pierwsza-jesien/>.

Zablotska L., Navolska H. Development of intercultural communicative competence of university students: linguacultural approach in foreign language training. Стратегії міжкультурної та іншомовної комунікації крізь призму лінгводидактичної парадигми: колективна монографія. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2024. С. 160–205.

Заволока С. І. Лінгвокраїнознавчий аспект викладання іноземної мови. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 73. Т. 1. С. 59–62. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.73-1.10>.

Каданер О. В. Лінгвокраїнознавчий аспект у навчанні іноземної мови як фактор формування полікультурного фахівця. *Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації : матеріали міжнар. наук.-практ. конф.*, 30–31 берез. 2016. Переяслав-Хмельницький, 2016. С. 266–269.

Семенов О. М., Базиль Л. О., Дятленко Т. І. Фахова практика вчителя-словесника : навчальний посібник. URL: https://rctpd.sspu.edu.ua/images/info_center/books/.

Заблюцька Л. М., Кашуба О. М., Кравчук Т. О., Навольська Г. І., & Турчин А. І. Лінгвокультурологічний підхід у навчанні іноземних мов: методологія, проблеми та перспективи. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 16. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15199010>.

The linguocultural potential of polish fiction in the process of teaching polish

Raniuk Oksana

*PhD in Pedagogy (Candidate of Pedagogical Sciences), Associate Professor
at the Department of Slavic Philology
Khmelnyskyi National University, Khmelnytskyi, Ukraine*

Goriachok Inna

*PhD in Pedagogy (Candidate of Pedagogical Sciences), Associate Professor
at the Department of Slavic Philology
Khmelnyskyi National University, Khmelnytskyi, Ukraine*

The article explores the linguocultural potential of Polish fiction as a tool for developing linguistic, communicative, and sociocultural competencies in the process of teaching Polish as a foreign language. The relevance of the topic is determined by the need to integrate the cultural component into language education to foster intercultural communication and sociocultural sensitivity among students. Polish fiction, reflecting historical, social, and cultural realities, allows combining language learning with the study of traditions, customs, national-cultural symbols, and features of the linguistic worldview of the Polish people.

The study analyzes contemporary theoretical and methodological approaches to integrating the cultural component into the educational process and examines methods for using literary texts to develop linguocultural competence. A qualitative content analysis of scholarly sources in the fields of glottodidactics, intercultural communication, and linguoculturology was employed. The role of authentic literary works in forming linguistic, cultural, and value-based knowledge, as well as the specifics of text selection and interactive teaching methods such as role-playing, linguocultural quizzes, and situational-communicative exercises are discussed.

*At the practical level, Władysław Stanisław Reymont's novel *Chłopi* ("The Peasants") is analyzed as an example of a text with high linguocultural potential. Its use in the learning process facilitates the acquisition of culturally marked vocabulary, understanding of sociocultural behavior models, historical and cultural context,*

and national-cultural values. The results of the study confirm the effectiveness of literary texts as a means of comprehensively developing students' lexical, communicative, and cultural competencies and fostering their ability for intercultural dialogue.

Keywords: Polish as a foreign language, linguocultural competence, fiction, intercultural communication, culturally marked vocabulary, Polish culture.

References

Czerkies, T. (2012). Literary Text in Teaching Polish as a Foreign Language (with Elements of Discourse Pedagogy), Księgarnia Akademicka, Kraków [in Polish].

Jekiel, W. (1992). Knowledge of Polish Culture in Practical Language Classes. Part One – Course for Beginners, in: B. Bartnicka, L. Kacprzak, E. Rohozińska (eds.), *Vademecum of the Polish Language Lecturer*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa [in Polish].

Garncarek, P. (2006). Cultural Space in Teaching Polish as a Foreign Language, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa [in Polish].

Gębal, P. E. (2010). Didactics of Polish Culture in Foreign Language Education: A Comparative Approach, Universitas, Kraków [in Polish].

Miodunka, W. T. (Ed.) (2004). Culture in Teaching Polish as a Foreign Language: Current State – Curricula – Teaching Aids, Universitas, Kraków [in Polish].

Reymont, W. S. *Chłopi*. 1 część. Retrieved from: <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/chlopi-czesc-pierwsza-jesien/>.

Zablotska, L., & Navolska, H. (2024). Development of intercultural communicative competence of university students: linguocultural approach in foreign language training. *Strategii mizhkulturnoi ta inshomovnoi komunikatsii kriz pryzmu linhvodydaktychnoi paradyhmy: kolektyvna monohrafia*. Ternopil: TNPU im. V. Hnatiuka. P. 160–205.

Zavoloka, S. I. (2020). Linhvokrainoznavchyi aspekt vykladannia inozemnoi movy. [Linguocultural Aspect of Foreign Language Teaching]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*, 73, 1, 59–62. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.73-1.10> [in Ukrainian].

Kadaner, O. V. (2016). Linhvokrainoznavchyi aspekt u navchanni inozemnoi movy yak faktor formuvannia polikulturnoho fakhivtsia. [Linguocultural Aspect in Foreign Language Teaching as a Factor in Forming a Multicultural Specialist]. *Tendentsii ta perspektyvy rozvytku nauky i osvity v umovakh hlobalizatsii: materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf.*, 30–31 berez. 2016 r. Pereiaslav-Khmelnytskyi (pp. 266–269) [in Ukrainian].

Semenoh, O. M., Bazyl, L. O., & Diatlenko, T. I. *Fakhova praktyka vchytelia-slovesnyka: navchalnyi posibnyk* [Professional Practice of a Language Teacher: Textbook [Electronic Resource]. Retrieved from: https://rctpd.sspu.edu.ua/images/info_center/books/ [in Ukrainian].

Zablotska, L. M., Kashuba, O. M., Kravchuk, T. O., Navolska H. I., & Turchyn, A. I. (2025). Linhvokulturolohichni pidkhid u navchanni inozemnykh mov: metodolohiia, problemy ta perspektyvy [The linguistic and cultural approach to foreign language teaching: methodology, problems and prospects]. *Pedahohichna Akademiia: naukovi zapysky*, (16). <https://doi.org/10.5281/zenodo.15199010> [in Ukrainian].

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Received: February 10, 2026

Accepted: March 05, 2026

Published: April 22, 2026